

Økonomisk velferd blant foreldre som ikke bor sammen. Hvem har best råd?

Tidligere analyser presentert i Samfunnsspeilet tyder på at blant foreldre som ikke bor sammen, har den av foreldrene som heller ikke bor sammen med deres felles barn (oftest far), bedre økonomi enn forelderen som barna bor fast hos (oftest mor). Denne artikkelen viser at det kanskje ikke er noen forskjell i økonomisk velferd mellom de to foreldregruppene.

Jan Lyngstad og
Erik H. Nymoen

Innledning

Det har lenge pågått en debatt om hvem som har det best økonomisk av foreldre med felles barn, men hver sin husholdning. Er det forelderen med den daglige omsorgen for barnet (bidragsmottakeren), som oftest barnets mor, eller den bidragspliktige, som oftest barnets far? Denne diskusjonen har også gått i Samfunnsspeilets spalter. Både Melby (1997) og Kirkeberg og Pedersen (2000) fant at de bidragspliktige i gjennomsnitt hadde bedre økonomi, enn mottakerne av barnebidrag.¹

Kirkeberg og Pedersens utvalg besto av bidragspliktige og bidragsmottakere i Rikstrygdeverkets register. Melbys utvalg omfattet alle som betalte og mottok bidrag, også de tilfellene hvor bidragsfogden/trygdekontoret ikke var inne i bildet. Melby tok ikke hensyn til at de bidragspliktige kan ha utgifter til barnets forsørgelse ut over selve barnebidraget. Det gjorde derimot Kirkeberg og Pedersen, som tok med i beregningen de bidragspliktiges kostnader ved samvær med barna. De hadde ikke opplysninger om samvær på individnivå, men laget anslag basert på gjennomsnittlig samvær registrert i en tidligere undersøkelse (Jensen og Clausen 1997). Både denne og senere undersøkelser (Kitterød 2004 og 2005, Skevik og Hyggen 2002) viser imidlertid at det er store forskjeller i hvor mye de bidragspliktige er sammen med barna sine.

Undersøkelser som de ovenstående gir informasjon om hvem som har best økonomi av de bidragspliktige og bidragsmottakerne som grupper. Fra dette kan vi ikke trekke slutninger om hvem som har best økonomi i det enkelte foreldrepar, og hvordan dette varierer. Er det rike bidragspliktige som betaler bidrag til fattige bidragsmottakere, fattige bidragspliktige som betaler bidrag til rike bidragsmottakere, eller har begge parter like god – eller dårlig – økonomi? Dette er i mindre grad undersøkt. To tidligere undersøkelser av foreldrepar, basert blant annet på Rikstrygdeverkets registre, tyder på at den bidragspliktige har høyest inntekt i flertallet av foreldreparene, mellom 60 og 70 prosent (Barne- og familiedepartementet 1999 og 2001).

I denne artikkelen skal vi undersøke om nye og mer detaljerte opplysninger om foreldrenes samvær med barnet gir grunnlag for andre svar enn dem Melby og Kirkeberg og Pedersen kom fram til. Vi beregner foreldrenes kostnader ved samvær med barnet, og forsøker å gi svar på følgende spørsmål:

Når vi tar hensyn til foreldrenes kostnader ved samvær med barnet, hvem har da best økonomi av de bidragspliktige og bidragsmottakerne som grupper? Hvem har best økonomi i det enkelte foreldrepar, og hvordan varierer dette?

Jan Lyngstad er forsker i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for demografi og levekårsforskning (jan.lyngstad@ssb.no).

Erik H. Nymoen er rådgiver i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for demografi og levekårsforskning (erik.h.nymoen@ssb.no).

Data

Analysene er basert på data fra *Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002*. Den er gjennomført blant foreldre som ikke bor sammen, med sikte på å gi et detaljert og helhetlig bilde av den bidragspliktiges kontakt med barnet og begge foreldrenes økonomiske situasjon blant annet som følge av dette. Data-materialet omfatter opplysninger innhentet både fra spørreskjema og registre, og har flere fortrinn sammenliknet med tidligere undersøkelser. Således gir det mulighet til å anslå hver enkelt bidragspliktiges kostnader og hver enkelt bidragsmottakers besparelser knyttet til den bidragspliktiges samvær med barnet, samt mulighet for å sammenholde opplysninger om begge parter i et foreldrepar. Se boks for nærmere beskrivelse av undersøkelsen.

Undersøkelsen ble gjennomført i 2002 og sier derfor ikke noe om den økonomiske situasjonen for bidragspliktige og bidragsmottakere etter endringene av reglene for beregning av barnebidrag høsten 2003.

Ekvivalentinntekt og økonomisk velferd

I artikkelen analyserer vi fordelingen av økonomisk velferd ved å beregne den enkelte bidragspliktiges og bidragsmottakers *ekvivalentinntekt*. En persons "økonomiske velferd" kan defineres som denne personens forbruksmuligheter. Hvis denne personen er enslig og bor alene, er vedkommendes forbruksmuligheter lik egen inntekt etter skatt. Hun eller han trenger ikke å nytte hele inntekten til forbruk. Noe kan spares. Poenget er at vedkommende har *økonomisk mulighet* til et forbruk tilsvarende sin inntekt. Dersom flere bor sammen, for eksempel et ektepar uten barn, trenger disse en høyere samlet inntekt enn den enslige for at hver av personene i dette husholdet skal ha en "økonomisk velferd" (eller forbruksmuligheter) tilsvarende den enslige, men de trenger ifølge økonomisk teori ikke dobbelt så høy inntekt. Det er penger å spare på å bo sammen. Det å bo flere personer i samme husholdning gir visse stordriftsfordeler (for eksempel utgifter til bolig).

"Ekvivalentinntekt" er en måte å måle "økonomisk velferd". Utgangspunktet for beregningen av ekvivalentinntekt er *inntekt etter skatt*, det vil si summen av all yrkesinntekt, kapitalinntekt, skattepliktige overføringer (herunder mottatt barnebidrag) og skattefrie overføringer fratrukket skatt og såkalte negative overføringer (herunder betalt barnebidrag). Summen av alle husholdningsmedlemmers inntekt etter skatt utgjør husholdningens inntekt etter skatt. Det forutsettes at de forbruksmuligheter en flerpersonshusholdning samlede inntekt gir grunnlag for, deles mellom personene i husholdningen. For å kunne

Om undersøkelsen

Høsten 2002 gjennomførte Statistisk sentralbyrå, på oppdrag fra Barne- og familie-departementet, en undersøkelse om økonomisk situasjon og kontakt med felles barn blant foreldre som ikke bodde sammen. Opplysningene ble i hovedsak samlet inn ved postale spørreskjema (for noens vedkommende ved telefonintervju). Noen opplysninger, særlig om inntektsforhold, ble koblet til fra registre.

Bruttoutvalget ble trukket som 2 000 par av foreldre (bosatt i Norge) til samme barn. Svarprosenten er på 59, og nettoutvalget består av 2 306 personer. Svarandelen var høyere blant bidragsmottakere (de av foreldrene som bor sammen med felles barn) enn blant bidragspliktige. Det er utarbeidet vekter for å justere for ulik trekk sannsynlighet og for skjevheter i frafallet. Nettoutvalget (individutvalget) omfatter 1 260 bidragsmottakere og 1 046 bidragspliktige. I de tilfellene både bidragsmottaker og bidragspliktig i samme foreldrerelasjon besvarte spørreskjemaet, har vi informasjon på parnivå. Nettoutvalget inneholder 746 slike par, og i denne analysen er det opplysningene om disse 1 492 foreldrene vi baserer oss på.

Med denne begrensningen får vi en skjevhet i utvalget som kommer i tillegg til skjevheten som følge av ordinært frafall, men dette betyr lite sammenliknet med den opprinnelige skjevheten i nettoutvalget. I bruttoutvalget hadde de bidragspliktige i gjennomsnitt en inntekt etter skatt på 215 200 kroner, i det opprinnelige nettoutvalget 229 900 kroner og i det utvalget vi benytter her, 231 300 kroner. Tilsvarende hadde bidragsmottakerne en gjennomsnittlig inntekt etter skatt på 252 800 kroner i bruttoutvalget, 247 600 kroner i det opprinnelige nettoutvalget og 253 400 kroner i det utvalget vi benytter her.

De bidragspliktige hadde en gjennomsnittlig ekvivalentinntekt på 206 100 kroner i det opprinnelige nettoutvalget, 210 500 kroner i vårt utvalg. For bidragsmottakerne var de tilsvarende tallene 207 500 kroner og 210 800 kroner. Forskjellen mellom de to gruppernes økonomiske velferd blir altså ikke større ved at vi begrenser analysen til bidragspliktige og bidragsmottakere der vi også har opplysninger om den andre forelderen.

sammenlikne inntektene til husholdninger av ulik størrelse og sammensetning, er det vanlig å justere husholdningsinntekten med en forbruksvekt. Den beregnes på grunnlag av en ekvivalensskala, og skal dels ta hensyn til stor-driftsfordelene ved å bo sammen, dels til at ikke alle husholdningsmedlemmene trenger like mye for å oppnå samme økonomiske velferd. Man tenker seg gjerne at barn ikke trenger like mye som voksne.

Det kan hevdes at en eventuell ny pardannelse og nye barn ikke bør telles med når man sammenlikner bidragspliktiges og bidragsmottakeres økonomiske situasjon, at man bør se bort fra eventuelle andre omsorgsforpliktelser (nye barn) og andre husholdningsmedlemmers (ny partners) inntekter, og bare justere hver av foreldrenes inntekt med kostnader ved barn de har sammen. Dette har vi gjort i en rapport til Barne- og likestillingsdepartementet (se Lyngstad, Kjeldstad og Nymoen 2005). I denne artikkelen er imidlertid hensikten å sammenlikne de to gruppenes økonomi slik de faktisk lever hver for seg. Det er dette Melby og Kirkeberg og Pedersen har gjort, og det er deres analyser vi ønsker å sammenlikne med. Vi har heller ikke trukket inn hvor god hver av foreldrenes økonomi var før situasjonen med felles barn, men delt økonomi, oppsto.

Til ekvivalensskala har vi valgt EU-skalaen, som ofte nyttes i analyser av fattigdom og økonomisk velferd i Statistisk sentralbyrå (se for eksempel Statistisk sentralbyrå 2006). I EU-skalaen gis første voksne person i husholdningen en vekt på 1,0, andre voksne personer gis hver en vekt på 0,5 og hvert barn en vekt på 0,3.² Ved å summere forbruksvektene for alle husholdningens medlemmer får vi husholdningens forbruksvekt. Ved å dele husholdningens inntekt etter skatt på husholdningens forbruksvekt får vi husholdningens ekvivalentinntekt. Denne betraktes som et mål på det enkelte husholdningsmedlems økonomiske velferd.

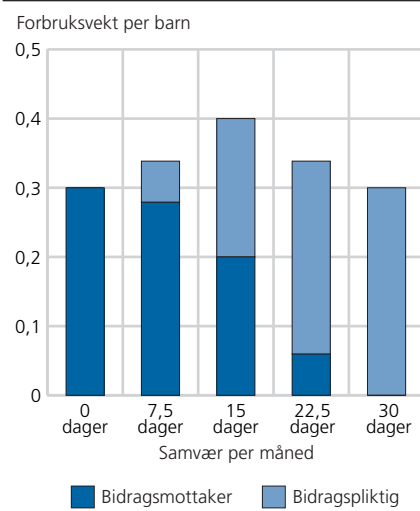
Kostnader ved barn når foreldrene ikke bor sammen

De fleste analyser av økonomisk velferd forutsetter at alle utgiftene ved barns forsørgelse faller på den av foreldrene som barnet bor fast hos, det vil si bidragsmottakeren. Legges EU-skalaen til grunn, vil for eksempel en enslig forsørger med to barn trenge 1,6 ($1 + 0,3 + 0,3$) ganger så høy inntekt etter skatt som en enslig for å oppnå samme økonomiske velferd for sine husholdningsmedlemmer. Dersom den enslige har en inntekt etter skatt på 100 000 kroner, må altså en enslig forsørger med to barn ha en inntekt etter skatt på 160 000 kroner for å ha det like bra økonomisk, som den enslige.

Det er imidlertid grunn til å bestride forutsetningen om at alle utgiftene til barns forsørgelse faller på bidragsmottakeren. I den utstrekning barn tilbringer ettermiddager, helger og ferier sammen med den bidragspliktige, pådrar den bidragspliktige seg utgifter til barns forsørgelse ut over barnebidraget. Til en viss grad avlaster den bidragspliktige bidragsmottakeren økonomisk ved å ha samvær med barnet. Det gjelder blant annet utgiftene til mat. Andre utgifter den bidragspliktige måtte pådra seg for å kunne ha samvær med barnet, for eksempel til større bil og bolig, representerer derimot ingen innsparing for bidragsmottakeren.

I denne artikkelen antar vi at hver av foreldrenes utgifter til barnet varierer med hvor mye av tiden det tilbringer hos hver av dem. Jo mer tid barnet tilbringer hos den bidragspliktige, desto større utgifter har denne forelder til barnets forsørgelse, og jo mer sparer den andre forelder. Figur 1 viser hvor-

Figur 1. Samlet barnekostnad og hver av foreldrenes andel av samlet barnekostnad etter den bidragspliktiges samvær med barnet. Kostnad uttrykt som forbruksvekt (EU-skalaen)

dan vi tenker oss at den samlede barnekostnaden, og hver av foreldrenes andel av denne, kan variere med den bidragspliktiges samvær med barnet.

Figuren illustrerer for det første at den totale barnekostnaden varierer med omfanget av samværet. Når barnet har delt bosted og tilbringer like mye tid hos far som hos mor, tenker vi oss at foreldrenes samlede kostnader er høyere enn når barnet bor mesteparten av tiden hos den ene av foreldrene. Av figuren ser vi at den totale barnekostnaden varierer fra 0,3 når barnet bare har kontakt med en av foreldrene, til 0,4 når det bor like mye hos hver av dem. Begrunnelsen er at det i mange tilfeller vil påløpe en del ekstrakostnader når barnet tilbringer mye tid sammen med begge foreldrene, spesielt hvis det bor tilnærmedesvis like mye hos hver. Da vil man til en viss grad kanskje måtte investere i ett barnerom hos mor og ett hos far, og dobbelt opp med en del nødvendig eller ønskelig utstyr.

For det andre illustrerer figur 1 at hver av foreldrenes andel av den totale barnekostnaden forutsettes å øke med omfanget av tiden barnet er sammen med denne forelderens, men at denne økningen i kostnader ikke er proporsjonal med økningen i samværet. Den av foreldrene som barnet er mest hos, forutsettes å ha en del faste utgifter som den andre forelderens ikke har, og derfor en høyere andel av den samlede barnekostnaden enn samværets omfang skulle tilsi. Når barnet er halvparten av tiden hos hver av foreldrene, antar vi imidlertid at utgiftene utgjør en like stor andel av hver forelders økonomi.³

Forskjellene i økonomisk velferd blir borte når vi tar hensyn til kostnader ved samvær

Vi sammenlikner først de bidragspliktige og bidragsmottakerne i undersøkelsen som grupper. De to søylene til venstre i figur 2 viser hva gjennomsnittlig ekvivalentinntekt blir for de to foreldregruppene når vi forutsetter, slik det vanligvis gjøres i inntektsanalyser, at den som barnet bor hos, også har alle utgiftene ved barnet. Vi ser at resultatet blir det samme som tidligere analyser har vist: De bidragspliktige har bedre økonomisk velferd enn bidragsmottakerne.

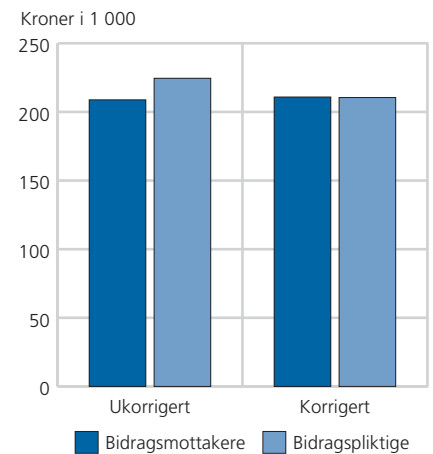
De to søylene til høyre i figur 2 viser hva gjennomsnittlig ekvivalentinntekt blir for de to foreldregruppene når vi tar hensyn til kostnader og besparelser ved barns opphold hos bidragspliktige. Her er det ikke lenger noen forskjell i gjennomsnittlig ekvivalentinntekt, det vil si gjennomsnittlig økonomisk velferdsnivå.

Bidragsmottakerne har like ofte bedre som dårligere økonomi enn den andre forelderens

I figur 2 har vi sett at det ikke er noen særlig forskjell mellom bidragspliktiges og bidragsmottakeres økonomiske velferd når vi tar hensyn til samvær med barn og sammenlikner dem som grupper. Men vi er også interessert i å vite i hvilken grad foreldrenes økonomiske velferd varierer innen ett og samme foreldrepar. Har de bidragspliktige vanligvis bedre økonomi enn de som mottar barnebidragene, er det tvert om bidragsmottakerne som pleier å ha best økonomi, eller har partene omtrent like høy eller lav økonomisk velferd?

Tabell 1 viser hvor høy ekvivalentinntekt den enkelte bidragspliktige har sammenliknet med den som mottar bidraget. Tallkolonnen til venstre viser fordelingen av relativ ekvivalentinntekt innen par av bidragspliktige og bidragsmottakere når vi beregner den slik det vanligvis gjøres i inntektsanalyser, det

Figur 2. Ekvivalentinntekt¹ for bidragspliktige og bidragsmottakere før og etter korrigering for utgifter/besparelser i forbindelse med barns opphold hos den bidragspliktige.² 2002. Gjennomsnitt i 1 000 kroner

¹ EU-skalaen.

² N = 746 bidragspliktige og 746 bidragsmottakere.

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1. Fordeling av relativ ekvivalentinntekt innen par av bidragspliktige og bidragsmottakere før og etter korrigering for utgifter/besparelser i forbindelse med barns opphold hos den bidragspliktige. 2002. Prosent

	Før korrigering av barneknudner	Etter korrigering av barneknudner
Relativ fordeling av ekvivalentinntekt:		
Alle	100	100
Bidragsmottaker under 50 prosent av bidragspliktig	9	7
Bidragsmottaker 50-89 prosent av bidragspliktig	38	32
Bidragsmottaker 90-110 prosent av bidragspliktig	17	19
Bidragsmottaker 111-149 prosent av bidragspliktig	23	25
Bidragsmottaker over 150 prosent av bidragspliktig	12	17
Antall (N)	746	746

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

vil si vi forutsetter at den som barnet bor hos, også har alle utgiftene ved barnet. Vi ser at de to foreldrene har omtrent like høy ekvivalentinntekt (bidragsmottaker har 90-110 prosent av bidragspliktigs inntekt) i 17 prosent av tilfellene. I nesten halvparten av tilfellene ($9+38=47$ prosent) har bidragsmottaker lavere ekvivalentinntekt enn den bidragspliktige, og i vel ett av tre tilfeller ($23+12=35$ prosent) har den bidragspliktige lavere ekvivalentinntekt enn bidragsmottakeren.

Tallkolonnen til høyre viser fordelingen av relativ ekvivalentinntekt når vi tar hensyn til knudner og besparelser ved barns opphold hos bidragspliktige. Vi ser at i ett av fem foreldrepar (19 prosent) har de to foreldrene

omtrent like høy ekvivalentinntekt, i to av fem tilfeller ($7+32=39$ prosent) har den bidragspliktige høyest inntekt og i to av fem tilfeller ($25+17=42$ prosent) har bidragsmottakeren høyest inntekt. Det ser altså ut til å være omtrent like mange tilfeller der bidragsmottakeren har bedre økonomi enn den bidragspliktige som omvendt.

Konklusjon og diskusjon

Vi har vist at bidragspliktige og bidragsmottakere kommer nokså likt ut når økonomisk velferd måles slik vi har gjort i denne artikkelen, det vil si når vi fordeler knudnene ved barna etter hvor mye tid de tilbringer hos hver av foreldrene. Det gjelder enten vi sammenlikner dem som grupper, eller vi sammenlikner den bidragspliktige og bidragsmottakeren i samme foreldrepar. Bidragspliktige og bidragsmottakere har i gjennomsnitt omtrent samme ekvivalentinntekt (figur 2), og det er omtrent like mange bidragsmottakere som har høyere ekvivalentinntekt enn den bidragspliktige, som det er bidragspliktige med høyere ekvivalentinntekt enn mottakeren av barnebidraget (tabell 1).

Resultatene våre avviker fra funnene i tidligere undersøkelser, både på gruppenivå (Melby 1997, Kirkeberg og Pedersen 2000) og på nivå av foreldrepar (Barne- og familiedepartementet 1999 og 2001). Der pekte resultatene i retning av at de bidragspliktige hadde bedre økonomi enn bidragsmottakerne.

Kan vi stole på at våre beregninger gir et «riktigere» bilde av virkeligheten enn tidligere undersøkelser, eller kommer det rett og slett an på valg av beregningsmåte? Vi har beregnet bidragsmottakernes og de bidragspliktiges ekvivalentinntekt og økonomiske velferd ved å fordele knudnene ved de felles barna på foreldrene etter hvor mye tid barna tilbringer hos hver av dem. Dette har ingen gjort før. På det punktet representerer våre analyser en forbedring sammenliknet med tidligere undersøkelser.

¹ Bratberg og Tjøtta (1999) kom til en noe annen konklusjon. Resultatene deres tyder på at skilte foreldre uten daglig omsorg for barna hadde lavere inntekt enn foreldre med daglig omsorg. Blant annet siden deres utvalg (bare tidligere gifte) avviker fra de to andre undersøkelsene, drøfter vi ikke deres resultater her.

² I EUs versjon av denne skalaen forutsettes det at barn under 14 år gis en vekt på 0,3 mens eldre barn gis samme vekt som voksne. I den modifiserte versjonen som nyttes i Statistisk sentralbyrå, gis alle barn under 18 år en vekt på 0,3. Det er denne modifiserte versjonen vi bruker i våre analyser.

³ Dette betyr ikke at foreldrenes utgifter til barnet er de samme målt i kroner. Det vil de bare være dersom foreldrene har nøyaktig lik inntekt. Dersom den ene har høyere inntekt enn den andre, forutsetter bruk av ekvivalensskala at den som har høyest inntekt, også bruker mest penger på barnet.

Men dette er ikke den eneste forskjellen. En annen viktig forskjell gjelder valg av ekvivalensskala. I de tidligere undersøkelsene har man benyttet andre og flere ekvivalensskalaer enn vi har gjort. De har blant annet benyttet den såkalte OECD-skalaen, og undersøkt i hvilken grad resultatene avhenger av valg av ekvivalensskala. OECD-skalaen forutsetter mindre stordriftsfordeler ved å bo i samme husholdning enn EU-skalaen. Ifølge OECD-skalaen trenger for eksempel en enslig forsørger med to barn dobbelt så høy inntekt som en enslig uten barn for å oppnå samme økonomiske velferdsnivå som den enslige. Ifølge EU-skalaen trenger den enslige forsørgeren bare 60 prosent høyere inntekt enn den enslige for å ha samme økonomiske velferd.

De enslige forsørgerne finner vi først og fremst blant bidragsmottakerne, og de enslige finner vi først og fremst blant de bidragspliktige. Ved å bytte ut EU-skalaen med OECD-skalaen endres dermed det beregnede økonomiske velferdsnivået mellom de to foreldregruppene i bidragsmottakernes disfavør.

Er da den ene skalaen like god som den andre? Den internasjonale litteraturen tyder på at EU-skalaen kanskje er den mest realistiske av de to. I en studie fra 1994 dokumenterer Haagenaars, de Voos og Zaidi at OECD-skalaen undervurderer stordriftsfordelene. Det internasjonale forskermiljøet har i stor grad sluttet seg til dette synspunktet og anbefaler EU-skalaen som et mer realistisk alternativ (se for eksempel Atkinson mfl. 2002).

Når resultatene er følsomme for valg av forutsetninger, er det vanlig å vise beregninger ved to eller flere sett av forutsetninger, for eksempel to eller flere ekvivalensskalaer. Det har både Melby (1997) og Kirkeberg og Pedersen (2000) gjort. I vårt tilfelle har ikke det så mye for seg. Med EU-skalaen, som vi anser som den mest realistiske, kommer bidragspliktige og bidragsmottakere nokså likt ut. Ved å gjenta beregningene med en ekvivalensskala som forutsetter mindre stordriftsfordeler ved å bo i samme husholdning, for eksempel OECD-skalaen, ville bidragsmottakerne komme dårligere ut enn de bidragspliktige. Ved å gjenta beregningene med en ekvivalensskala som forutsetter større stordriftsfordeler enn EU-skalaen, ville vi ha fått det motsatte resultatet.

I denne artikkelen har vi valgt å fokusere på det som er unikt i vår undersøkelse, muligheten for å ta hensyn til de kostnader bidragspliktige får ved å ha barna på besøk, og de besparelser bidragsmottakerne får ved at barna i kortere eller lengre perioder bor hos den andre forelderen. Derfor har vi heller valgt å presentere beregninger av ekvivalentinntekt før og etter korrigering for utgifter/besparelser i forbindelse med barns opphold hos den bidragspliktige, enn beregninger med alternative ekvivalensskalaer.

Referanser

- Atkinson, Tony mfl. (2002): *Social Indicators: The EU and Social Inclusion*, Oxford University Press, UK.
- Barne- og familiedepartementet (1999): Forslag til endringer i barnebidragsregelverket, forskotteringsordningen m.v., Høringsnotat av 28. juni 1999.
- Barne- og familiedepartementet (2001): *Om lov om endringer i barnelova, forskotteringsloven og i enkelte andre lover (nye regler for beregning av barnebidrag m. m.)*, Ot.prp. nr. 43, 2000-2001, Akademika As, Oslo.
- Bratberg, Espen og Sigve Tjøtta (1999): *Levekår i barnefamilier etter skilsmisse*, Stiftelsen for samfunns- og næringslivsforskning, Rapport 1/99.
- Haagenaars, A., K. de Vos og M.A. Zaidi (1994): *Poverty Statistics in the Late 1980s: Research Based on Micro-data*, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.
- Jensen, An-Magritt og Stein-Erik Clausen (1997): *Samvær og fravær. Foreldres kontakt med barn de ikke bor sammen med*, Oslo: Norsk institutt for by- og regionsforskning, Notat 1997:103.
- Kirkeberg, Mads Ivar og Vidar Pedersen (2000): *Mottakere og ytere av barnebidrag. Hvem har best økonomi? Samfunnsspeilet*, 5, 2000, Statistisk sentralbyrå.
- Kitterød, Ragni Hege (2004): *Foreldreskap på tvers av hushold. Ansvar og omsorg for barn blant foreldre som ikke bor sammen. Resultater fra Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002*, Rapport 2004/15, Statistisk sentralbyrå.
- Kitterød, Ragni Hege (2005): *Når mor og far bor hver for seg. Ansvar og omsorg for barna før og etter bidragsreformen*, Rapport 2005/22, Statistisk sentralbyrå.
- Lyngstad, Jan, Randi Kjeldstad og Erik Nymoene (2005): *Foreldreøkonomi etter brudd. Omsorgsforeldres og samværsforeldres økonomiske situasjon 2002*, Rapport 2005/21, Statistisk sentralbyrå.
- Melby, Ingrid (1997): *Etter samlivsbruddet. Far har best økonomi*, *Samfunnsspeilet*, 1, 1997, Statistisk sentralbyrå.
- Skevik, Anne og Christer Hyggen (2002): *Samværsfedrenes situasjon. Rapport fra en spørreundersøkelse*, Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring, Rapport 15/02.
- Statistisk sentralbyrå (2006): *Økonomi og levekår for ulike grupper*, 2005, Rapport 2006/3.